

ROMANTIKA na SLOVENSKEM

1. Čas: 1830 □ Prešeren začne ustvarjati
Vrhunec: 1835 (Krst pri Savici, Sonetni venec)
2. Predstavniki:
 - France Prešeren
 - Iztok Čop
 - Jovan Vesel Kososki: pesništvo, prevajalstvo
 - Janez Ciglar: **PRVA SLOVENSKA POVEST**: Sreča v Nesreči
 - Jernej Kopitar: **PRVA ZNANSTVENA SLOVNICA** (1808)
 - Anton Martin Slomšek: nabožne pesmi, nabožne pesmi: (Blažek in Nežica v nedeljski šoli)
3. Glasila:
 - **KRANJSKA Č'BELCA**:
 - o 5 zvezkov
 - o v gajici, razen 4 zvezek v bohoričici
 - o **umetniško** naravnano glasilo
 - **KMETIJSKE in ROKODELSKE NOVICE**:
 - o Janez Bleiweis
 - o **utilitaristično** naravnane (koristno,...)

MATIJA ČOP

- klasični jezikoslovec – filolog
- literarni kritik/teoretik/zgodovinar
- delo: ABECEDNA VOJNA (v nemščini)

FRANCE PREŠEREN

- začetki ustvarjanja v nemščini
- obdobja v življenju:
 1. MLADOSTNO OBDOBJE:
 - Povodni mož, Dekletam
 2. ZRELO OBDOBJE:
 - Slovo od mladosti, Sonetje nesreče, Sonetni venec, Krst pri Savici
 - romantičen pogled na življenje, pesniško poslanstvo
 - **izguba Čopa, nesrečna ljubezen, ...**
 3. POZNO OBDOBJE:
 - Zdravljica
 - bolj umirjeno (sprejetje usode)
- zbirka **Poezija** (1846)

Slovo od mladosti:

1. Oblika pesmi:

- o kitica: **stanca**
- o verz: **jambski**
- o rima: prestopna + zaporedna

2. Vsebina:

1. kitica:

- mladost mu ni prinesla nič dobrega

2. kitica:

- spozna, da je bila mladost mučna
- takratna družba ni cenila: znanja, modrosti, ...

3. kitica:

- vrednote takratne družbe: goljufija, preračunljivost
- če ti usoda ni naklonjena... zamansko iskanje sreče

4. kitica:

- spozna slepo vero v mladosti
- v mladosti si postavljamo nedosegljive cilje

5. kitica:

- z leti postanemo modrejši
- spozna praznost svojih mladostniških sanj

3. Zgradba:

- o pesniške figure: **poosebitve**, **metafore**, **nagovori**
- o **bogat pesniški jezik**
- o **elegija**: po vsebini žalosten ton

4. Motivi:

- o **mladostne utvare**
- o **življenjsko razočaranje**- (materialistični svet)

5. Tema: žalovanje za mladostjo

6. Ideja:

- o v mladost si **ustvarimo ideale**, kasneje ko smo modrejši pa spoznamo resnico (materializem) = konec upanja

Sonetje nesreče:

1. Okoliščine: razočaranje, sprejetje usode

2. Zgradba:

- 1. del: prispodoba zunanjega sveta, resignacija (sprejme življenje/usodo)
- 2. del: razlaga (notranji svet)

3. Vsebinska analiza:

1. sonet: DOMOTOŽJE, IDILA

- ?kaj je **vzrok njegove nesreče?**
- **obžaluje, ker ni ostal doma**

2. sonet: ANTIIDILA

- primerjava z **popotnikom**-nevarnost, podobno je tudi z njim

3. sonet: PORAŽENOST

- **hrast**-mogočen, ... a ga neurje vseeno porušijo
- sovražna sreča = usoda, ki mu ni naklonjena

4. sonet: VDANOST V USODO

- **motov smrti**, mir najde le še v smrti
- če ti usoda ni naklonjena, se zaman hrepeniš po sreči

5. sonet: ŽELJA PO SMRTI

- življenje je ječa
- **PRIJAZNA SMRT** - vrh !!!
- sinteza/soobčutje: več raznovrstnih občutkov skupaj

6. sonet: RESIGNACIJA

- **vdanost v usodo**
- **upor zoper brezvoljnost**
- **ni več lažnega upanja**, postavi se na realna tla

Sonetni venec:

1. Zunanja zgradba:

- **14 sonetov** + **MAGISTRALE**: na kratko strne, kar prej razčlenjuje v vencu
- **AKROSTIH**: ime človeka v pesmi, komur je pesem posvečena

2. Notranja zgradba:

- 3 teme: **ljubezenska**, **domovinska** (ideja slovenstva), **poetološka/pesniška** (o pesniškem poslanstvu)
- analiza.:
 1. sonet:
 - o **razloži pesniško obliko**, ki jo uporabi
 - o Julija bo v sonetu večno živela
 2. sonet:
 - o **slutnja zgodnje smrti**
 - o napove Slovincem lepših dni
 3. sonet:
 - o **trpljenje ga prisili, da začne pisat venec**
 4. sonet:
 - o primerjava s **cvetjem**
 5. sonet:
 - o **cvetje**
 - o pesmi niso jasne-nastale v nesrečnih razmerah
 6. sonet:
 - o **PREDOD**: pesniška osebna bolečina se prevesi v **nacionalno**-loti se problema razumevanja sl. jezika
 7. sonet:
 - o **mit o Orfeju**-s poezijo hoče pesnik združiti Slovence
 - o **PREHOD**: **pesniško poslanstvo**
 8. sonet:
 - o o žalostni slovenski preteklosti
 - o **nesrečni položaj slovenstva**
 9. sonet:
 - o **PREHOD**: domovinska ljubezen → **ljubeznijo do Julije**
 10. sonet:
 - o primerjava venca z **rožami**

- o **pesniška moč usiha**=kot rože, ker ga Julija ne ljubi=mraz
- 11. sonet:
 - o **Erinje** (boginje maščevalke) preganjajo Oresta, ki duševno oživi šele po obisku templja
- 12. sonet:
 - o primerjava pesmi z **ovenelim cvetjem** (če bi mu Julija naklonila več ljubezni=cvetlice rasle v templju)
- 13. sonet: **VRH**
 - o **Julijo prosi pozornosti**
- 14. sonet:
 - o prikaže **pomladno razpoloženje-idilo**
 - o če bi ga **Julija vzljubila bi ne bile pesmi žalostne**
 - o prosi jo naj bo prizanesljiva vsaj do njegovih pesmi

LJUBEZEN DO JULIJE, DOMOVINE IN PESNIŠTVA